

Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora – Evropska državljanska pobuda – Rešimo čebele in kmete**(mnenje na lastno pobudo)**

(2023/C 100/07)

Poročevalec: **Arnold PUECH d'ALISSAC**

Sklep plenarne skupščine	19. 5. 2022
Pravna podlaga	člen 52(2) Poslovnika mnenje na lastno pobudo
Pristojnost	strokovna skupina za kmetijstvo, razvoj podeželja in okolje
Datum sprejetja na seji strokovne skupine	24. 11. 2022
Datum sprejetja na plenarnem zasedanju	15. 12. 2022
Plenarno zasedanje št.	574
Rezultat glasovanja (za/proti/vzdržani)	168/0/2

1. Sklepi in priporočila

1.1 Uspeh te evropske državljanske pobude kaže, da evropski državljani veliko pričakujejo od Evropske komisije. Evropski ekonomsko-socialni odbor (EESO) bi najprej rad čestital organizatorju za ta uspeh in pozdravil zavzetost državljanov, saj je bilo težko zbrati potrebne podpise. Evropsko komisijo zato poziva, naj pripravi natančne in konkretne odgovore na zahteve, izražene v pobudi.

1.2 EESO obžaluje, da izbrani naslov Rešimo čebele in kmete ne odraža glavnega predloga evropske državljanske pobude, tj. popolna postopna opustitev sintetičnih pesticidov do leta 2035. Poleg tega poudarja, da Evropska komisija pripravlja ali pa je že sprejela številne pravne akte za zaščito čebel, oprasaevalcev in biotske raznovrstnosti, trajnostno uporabo pesticidov in podpiranje kmetov v agroekološkem prehodu, vendar ugotavlja, da cilji teh ukrepov niso bili v celoti doseženi. Zato poziva Evropsko komisijo, naj sprejme dodatne ukrepe, da bi dejansko in učinkoviteje uresničevala ambiciozne cilje, ki si jih zastavlja. Priporoča na primer večjo podporo preciznemu in digitalnemu kmetijstvu, biotičnemu varstvu rastlin, robotiki ter agroekologiji.

1.3 EESO vztraja, da je treba v temeljnem okviru trajnostnosti sistemov in neodvisnosti pri preskrbi s hrano upoštevati vse tri stebre trajnostnosti (okoljskega, socialnega in ekonomskega), vključno z gospodarskim vidikom, ki je pogosto prezrt.

1.4 EESO hkrati poziva Evropsko komisijo, naj pred sprejetjem kakršne koli odločitve izvede oceno učinka, zlasti oceno stroškov pobude za kmetijsko proizvodnjo in gospodarstvo, ki jih je treba primerjati z ekonomskimi stroški, ki jih imajo kmetje zaradi izgube biotske raznovrstnosti.

2. Ozadje

2.1 *Evropska državljanska pobuda za kmetijstvo, ki bo prijaznejše do čebel, ljudi in okolja*

2.1.1 Mehanizem evropske državljanske pobude omogoča evropskim državljanom, da dejavno sodelujejo v demokratičnih procesih Evropske unije, tako da Evropsko komisijo pozovejo, naj predlaga novo zakonodajo. Kadar pobuda prejme podporo najmanj milijona državljanov EU in doseže potrebne pragove v vsaj eni četrtini držav članic⁽¹⁾, mora Evropska komisija nanjo odgovoriti.

⁽¹⁾ Uredba (EU) 2019/788 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. aprila 2019 o evropski državljanski pobudi (UL L 130, 17.5.2019, str. 55).

2.1.2 Evropska državljanska pobuda „Rešimo čebele in kmete! Čebelam prijazno kmetijstvo za zdravo okolje“ je dosegla te pragove. V njej državljani pozivajo Evropsko komisijo, naj predlaga pravne akte za postopno odpravo sintetičnih pesticidov do leta 2035, obnovo biotske raznovrstnosti in pomoč kmetom pri tem prehodu.

2.2 Ozadje upadanja števila oprasovalcev in zmanjševanja biotske raznovrstnosti v Evropi

2.2.1 Zahteve te evropske državljanske pobude prihajajo v času, ko se Evropa sooča z upadom števila čebel. Glede na evropski rdeči seznam čebel se populacija približno tretjine vrst čebel in metuljev zmanjšuje, približno desetini vrst pa grozi izumrtje⁽²⁾.

2.2.2 Vendar 84 % evropskih posevkov vsaj delno oprasujejo živali⁽³⁾, 78 % divjih rastlin v EU pa je odvisnih od žuželk oprasovalk⁽⁴⁾. Njihova zaščita je torej bistvena za kmetijsko proizvodnjo v sedanjih razmerah, ko je nujno poskrbeti za prehransko varnost in neodvisnost pri preskrbi s hrano. Poleg tega so čebele bistvenega pomena za proizvodnjo medu. Evropska unija je pri oskrbi z medom samo 60-odstotno samozadostna. Za zadovoljitev povpraševanja mora med uvažati (28 % ga uvozi iz Kitajske), ta pa je slabše kakovosti kot evropski.

2.2.3 Po podatkih iz ocenjevalnega poročila o oprasovalcih, oprasovanju in proizvodnji hrane, ki ga je pripravila Medvladna platforma o biološki raznovrstnosti in ekosistemskih storitvah (IPBES)⁽⁵⁾, so glavni dejavniki upada oprasovalcev spremenjena raba zemljišč, intenzivne kmetijske prakse in uporaba pesticidov, onesnaževanje okolja, invazivne tujerodne vrste, povzročitelji bolezni in podnebne spremembe.

2.2.4 Raznoliki viri hrane (nektar in cvetni prah) v zadostni količini skozi celo leto so prav tako ključen dejavnik za dober razvoj čebel in zanesljivejšo proizvodnjo medu za čebelarje⁽⁶⁾.

2.2.5 Upad števila čebel je povezan s splošnim zmanjševanjem biotske raznovrstnosti. IPBES je leta 2019 pripravil poročilo o globalni oceni biotske raznovrstnosti in ekosistemskih storitev⁽⁷⁾, v katerem je preučil zmanjšanje biotske raznovrstnosti, kakršnega še ni bilo.

2.2.6 Po teh poročilih IPBES sta francoski nacionalni inštitut za raziskave s področja kmetijstva, prehrane in okolja (INRAE) in francoski inštitut za raziskave s področja izkoriščanje morja (Ifremer) maja 2022 objavila skupno strokovno poročilo o učinkih fitofarmaceutskih sredstev na biotsko raznovrstnost in ekosistemske storitve⁽⁸⁾. V poročilu sta izpostavljena večstranski vidik zmanjševanja biotske raznovrstnosti ter težavnost ugotavljanja, v kakšnem deležu k zmanjševanju prispevajo fitofarmaceutska sredstva, saj gre za soodvisnost različnih dejavnikov. Na podlagi znanstvenih dognanj je bilo mogoče v skupnem strokovnem poročilu ugotoviti jasno vzročno povezavo med uporabo fitofarmaceutskih sredstev in upadom nekaterih populacij, na primer žuželk oprasovalk.

2.3 Evropska komisija pripravlja ali pa je že sprejela številne pravne akte za zaščito čebel, trajnostno uporabo pesticidov, obnovo biotske raznovrstnosti in podpiranje kmetov v agroekološkem prehodu

2.3.1 Glede zaščite čebel in oprasovalcev: EU je leta 2018 začela evropsko pobudo za oprasovalce za spoprijemanje z zmanjševanjem števila divjih oprasovalcev v EU. Pobuda zajema 10 ukrepov, ki so razdeljeni v tri prednostne naloge:

- izboljšanje znanja o zmanjševanju števila oprasovalcev, njegovih vzrokih in posledicah,
- spopadanje z vzroki zmanjševanja števila oprasovalcev,
- ozaveščanje, vključevanje širše družbe in spodbujanje sodelovanja.

⁽²⁾ Nieto idr., *European Red List of Bees* (Evropski rdeči seznam čebel), 2014.

⁽³⁾ Williams, *The dependence of crop production within the European Union on pollination by honeybees* (Odvisnost rastlinske pridelave v Evropski uniji od oprasovanja čebel), 1994.

⁽⁴⁾ Ollerton idr., *How many flowering plants are pollinated by animals?* (Koliko cvetočih rastlin oprasijo živali?), 2011.

⁽⁵⁾ IPBES, *The Assessment Report on Pollinators, Pollination and Food Production* (Ocenjevalno poročilo o oprasovalcih, oprasovanju in proizvodnji hrane), 2016.

⁽⁶⁾ Inštitut ITSAP, *Ressources alimentaires pour les abeilles* (Viri hrane za čebele), 2015.

⁽⁷⁾ IPBES, *Global Assessment Report on Biodiversity and Ecosystem Services* (Poročilo o globalni oceni biotske raznovrstnosti in ekosistemskih storitev), 2019.

⁽⁸⁾ INRAE in Ifremer, *Impacts des produits phytopharmaceutiques sur la biodiversité et les services écosystémiques* (Učinki fitofarmaceutskih sredstev na biotsko raznovrstnost in ekosistemske storitve), 2022.

Evropsko računsko sodišče je v posebnem poročilu št. 15/2020 o zaščiti divjih oprasovalcev v EU ⁽⁹⁾ „ugotovilo, da je imelo to le malo učinka na ustavitev upadanja in da bi bilo treba pobudo, da bi dosegla svoje cilje, bolje upravljati“. Tudi Evropska komisija je v svojem poročilu o napredku pri izvajanju pobude ⁽¹⁰⁾ ugotovila, da je bil pri izvajanju ukrepov pobude sicer dosežen znaten napredek, vendar so potrebna dodatna prizadevanja, da bi odpravili različne vzroke za upadanje.

2.3.2 Glede zmanjšanja učinka in tveganj fitofarmaceutskih proizvodov: Evropska komisija se je lotila revizije direktive o trajnostni uporabi pesticidov, da bi rešila glavni problem njene omejene učinkovitosti pri zmanjševanju uporabe pesticidov ter tveganj za zdravje ljudi in okolje, in je junija 2022 predstavila nov predlog uredbe ⁽¹¹⁾. Med pomembnejšimi ukrepi so:

- pravno zavezujoči cilji na ravni EU glede 50-odstotnega zmanjšanja uporabe in tveganja kemičnih pesticidov ter uporabe najnevarnejših pesticidov do leta 2030,
- novi ukrepi za zagotavljanje, da kmetje izvajajo integrirano varstvo rastlin pred škodljivimi organizmi,
- prepoved vseh pesticidov na občutljivih območjih, razen v primeru omejenih odstopanj.

2.3.3 Dajanje fitofarmaceutskih sredstev na trg EU je strogo urejeno. Pravni okvir za dajanje fitofarmaceutskih sredstev na trg EU določa Uredba (ES) št. 1107/2009 Evropskega parlamenta in Sveta ⁽¹²⁾, v skladu s katero se pred odobritvijo aktivne snovi na evropski ravni izvedejo ocene tveganja, da se preprečijo morebitni škodljivi učinki na zdravje ali okolje. Poleg tega trenutno poteka revizija smernic o oceni tveganja fitofarmaceutskih sredstev za čebele (dokument s smernicami o čebelah, angl. *Bee Guidance Document* ⁽¹³⁾), da bi se upoštevala zadnja znanstvena dognanja na tem področju.

2.3.4 Glede obnove biotske raznovrstnosti na kmetijskih območjih: EU se lahko opre na omrežje Natura 2000, čeprav to ne zajema le kmetijskih območij, ter na direktivi o pticah ⁽¹⁴⁾ in habitatih ⁽¹⁵⁾, ki sestavljata temelj evropske zakonodaje na področju ohranjanja narave. Evropska komisija je začela izvajati tudi strategijo EU za biotsko raznovrstnost do leta 2030 ⁽¹⁶⁾, ki vključuje zlasti ukrepe in zaveze v zvezi z ohranjanjem biotske raznovrstnosti na kmetijskih območjih, določene v predlogu uredbe o obnovi narave ⁽¹⁷⁾, ki ga je Evropska komisija predstavila 22. junija 2022. Člen 8 predloga naj bi vseboval zavezujoč cilj za države članice, da obrnejo trend zmanjševanja števila oprasovalcev do leta 2030, člen 9 pa zaveze glede obnove kmetijskih ekosistemov, kot je pokritje vsaj 10 % kmetijskih površin z elementi visokoraznovrstne značilnosti pokrajine do leta 2030.

2.3.5 Glede podpiranja kmetov v prehodu: nova SKP za obdobje 2023–2027 je ključno orodje za doseganje ambicioznih ciljev evropskega zelenega dogovora in podpiranje kmetov. Evropsko računsko sodišče je leta 2020 v posebnem poročilu ugotovilo, da se s prispevkom SKP upad biotske raznovrstnosti na kmetijskih zemljiščih ni ustavil ⁽¹⁸⁾. Sklenilo je, da „je način, kako Komisija spremlja odhodke za biotsko raznovrstnost v proračunu EU, nezanesljiv, da je učinek neposrednih plačil skupne kmetijske politike omejen ali neznan ter da so Komisija in države članice dajale prednost ukrepom za razvoj podeželja z manjšim učinkom“. V novi SKP so predvideni novi ukrepi za izboljšanje njenega vpliva na okolje, kot je izboljšana pogojenost.

⁽⁹⁾ Evropsko računsko sodišče, Posebno poročilo št. 15/2020.

⁽¹⁰⁾ COM(2021) 261 final.

⁽¹¹⁾ COM(2022) 305 final.

⁽¹²⁾ Uredba (ES) št. 1107/2009 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 21. oktobra 2009 o dajanju fitofarmaceutskih sredstev v promet in razveljavitvi direktiv Sveta 79/117/EGS in 91/414/EGS (UL L 309, 24.11.2009, str. 1).

⁽¹³⁾ EFSA, *Revised guidance on the risk assessment of plant protection products on bees (Apis mellifera, Bombus spp. and solitary bees)* (Revidirane smernice o oceni tveganja fitofarmaceutskih sredstev za čebele (*Apis mellifera*, *Bombus spp.* in čebele samotarke)), 2022.

⁽¹⁴⁾ Direktiva 2009/147/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 30. novembra 2009 o ohranjanju prosto živečih ptic (UL L 20, 26.1.2010, str. 7).

⁽¹⁵⁾ Direktiva Sveta 92/43/EGS z dne 21. maja 1992 o ohranjanju naravnih habitatov ter prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst (UL L 206, 22.7.1992, str. 7).

⁽¹⁶⁾ COM(2020) 380 final.

⁽¹⁷⁾ COM(2022) 304 final.

⁽¹⁸⁾ Evropsko računsko sodišče, Posebno poročilo št. 13/2020.

2.3.6 Tudi v drugih sektorjih, ne le v kmetijstvu, imajo lahko evropska besedila in prizadevanja posreden učinek na opravevalce, na primer zakonodajni sveženj „Pripravljeni na 55“ v skladu s ciljem EU, da do leta 2030 zmanjša svoje emisije ogljika za 55 % (podnebne spremembe namreč vplivajo tudi na čebele), akcijski načrt za ničelno onesnaževanje za odpravo onesnaževanja zraka, vode in tal, direktiva o spodbujanju uporabe energije iz obnovljivih virov in tudi nova strategija EU za gozdove, s katero želi Evropska komisija doseči, da bi do leta 2030 po Evropi zasadili tri milijarde dreves.

3. Splošne ugotovitve

3.1 EESO poudarja, kako pomembne so evropske državljanske pobude kot orodje za neposredno sodelovanje evropskih državljanov. Evropska državljanska pobuda je dejansko najmočnejše orodje participativne demokracije na evropski ravni. EESO je kot posrednik med organizacijami civilne družbe in evropskimi institucijami z leti okreplil pomen evropskih državljanskih pobud in povečal njihovo prepoznavnost pri vsakodnevnem delu evropskih institucij. Pozdravlja dejstvo, da je to prvo mnenje o kateri koli evropski državljanski pobudi in bo sprejeto še pred odgovorom Evropske komisije; slednjo poziva, naj natančno odgovori na izražene zahteve.

3.2 EESO obžaluje, da izbrani naslov Rešimo čebele in kmete ne odraža glavnega predloga evropske državljanske pobude, tj. popolna postopna opustitev sintetičnih pesticidov do leta 2035. Poudarja, da Evropska komisija pripravlja ali pa je že sprejela številne pravne akte, da bi se odzvala nanje, vendar priznava, da cilji teh ukrepov niso bili v celoti doseženi. Zato poziva Evropsko komisijo, naj sprejme dodatne ukrepe, da bi dejansko in hitreje uresničevala svoje cilje. EESO vseeno vztraja, da je treba v temeljnem okviru trajnostnosti sistemov in neodvisnosti pri preskrbi s hrano upoštevati vse tri stebre trajnostnosti (okoljskega, socialnega in ekonomskega) ter pred sprejetjem kakršne koli odločitve izvesti ocene učinka, zlasti oceno stroškov pobude za kmetijsko proizvodnjo in gospodarstvo.

4. Posebne ugotovitve

4.1 Glede zahteve evropske državljanske pobude po „postopn[em] zmanjšanj[u] uporabe sintetičnih pesticidov v kmetijstvu v EU za 80 % do leta 2030, pri čemer se najprej odpravijo najnevarnejši, do leta 2035 pa naj se sintetični pesticidi popolnoma prenehajo uporabljati“:

4.1.1 EESO svari pred določitvijo idealističnih ali nedosegljivih ciljev v prekratnem roku. Poudarja, da Evropska komisija že predlaga 50-odstotno zmanjšanje uporabe in tveganja kemičnih pesticidov ter uporabe najnevarnejših pesticidov do leta 2030. Širše gledano nasprotuje določitvi ciljev za zmanjšanje uporabe pesticidov brez učinkovitih in dostopnih alternativnih rešitev za kmete.

4.1.2 EESO poudarja, da je zakonodajni okvir za fitofarmacevtska sredstva v Evropi, kar zadeva cilje, med najstrožjimi na svetu, saj kot splošno načelo določa, da ne sme biti nesprejemljivih učinkov na okolje.

4.1.3 EESO ob upoštevanju dejstva, da je upadanje števila medonosnih čebel in divjih opravevalcev posledica več dejavnikov, meni, da se prenehanje uporabe pesticidov ne sme obravnavati kot edini ali najpomembnejši vzvod za njihovo ohranitev. Nujno se je boriti proti vsem dejavnikom upadanja. Pri medonosnih čebelah je na primer glavna težava, s katero se srečujejo čebelarji, zatiranje varoje in azijskih sršenov, zato si želijo novih možnosti zdravljenja za boljše zaščito svojih čebel.

4.1.4 EESO opozarja na pomen medonosnih čebel, divjih opravevalcev in drugih žuželk za kmetijstvo (opraševanje poljščin, naravna regulacija škodljivcev itd.). Kot primer navaja vzajemno koristna partnerstva med kmeti in čebelarji, ki so jih vzpostavili kmetje, kot je pobuda Posvoji panj⁽¹⁹⁾. Kmetje, ki posvojijo panje, namreč še posebej skrbijo za varnost čebel pri uporabi fitofarmacevtskih sredstev za zaščito svojih posevkov. Razviti bi bilo treba tudi mehanizme, kot je ApiAlert⁽²⁰⁾, ki omogoča beleženje smrtnosti v panjih in opredelitev dejanskih vzrokov smrtnosti.

4.2 Glede zahteve evropske državljanske pobude po „obnov[i] naravnih ekosistemov na kmetijskih območjih, da kmetovanje postane nosilec obnove biotske raznovrstnosti“:

⁽¹⁹⁾ Časopis *Le Betteravier*, *Quand 14 agriculteurs de l'Aisne deviennent apiculteurs* (Štirinajst kmetov iz departmaja Aisne je začelo čebelariti).

⁽²⁰⁾ Časopis *20 minutes*, *Toulouse: Pour suivre la mortalité des abeilles, BeeGuard met au point un compteur vidéo sur ses ruches connectées* (Toulouse: BeeGuard je na panje namestil video števec za beleženje smrtnosti čebel).

4.2.1 EESO poudarja, da je človekova dejavnost, kot so nekatere kmetijske prakse, med vzroki za upad števila opraevalcev in biotske raznovrstnosti, vendar je kmetijstvo lahko tudi rešitev. Źeli si denimo več podpore za projekte, s katerimi bi na primer spodbujali kmete k ponovni zasaditvi živih mej ali razvoju medonosnih virov, tako da bi ti postali akterji pri zaščiti čebel in biotske raznovrstnosti. Kmetom bo treba nujno zagotoviti tudi boljše plačilo za njihove ekosistemske storitve, da bi jih podprli pri izvedbi takih projektov.

4.2.2 EESO ugotavlja, da si Evropska komisija močno prizadeva, da bi kmetijstvo postalo način za obnovo biotske raznovrstnosti, in sicer s cilji in ukrepi strategije za biotsko raznovrstnost in strategije „od vil do vilic“ ter predlogom uredbe o obnovi narave, obenem pa ga skrbi spoštovanje neodvisnosti EU pri preskrbi s hrano.

4.2.3 EESO meni, da bi bilo treba spodbujati tudi prostovoljno delovanje v okviru kmetijskih pobud za opraevalce ali biotsko raznovrstnost, ki so se razširile po vsej Evropi. V Franciji je na primer Francoska nacionalna zveza sindikatov kmetov (FNSEA) objavila zbirko kmetijskih pobud za opraevalce⁽²¹⁾. V njej so z namenom povečevanja števila dobrih praks na področju čebelarstva in kmetijstva opisane prostovoljne pobude za opraevalce v Franciji, skupaj z navdihujočimi, pozitivnimi in pragmatičnimi primeri. Na podobnem načelu temelji komunikacijska kampanja z naslovom *10 bee-friendly recommendations for your farm* (Deset priporočil za čebelam prijazno kmetijo)⁽²²⁾, ki so jo začeli leta 2018 na Danskem. Njen namen je spodbuditi različne prostovoljne pobude, ki jih kmetje lahko izvajajo na svojih kmetijah, kot sta zasaditev živih mej in cvetličnih pasov ter omejevanje odnašanja fitofarmaceutskih sredstev med njihovim nanašanjem s škropljenjem v ustreznih vremenskih pogojih (na primer, ko je veter šibek) in z uporabo sistemov za zmanjševanje odnašanja.

4.2.4 EESO meni, da bi morala Komisija za obnovo naravnih ekosistemov na kmetijskih območjih uporabiti vse vzvode, torej ohranjanje in obnovo agroekološke infrastrukture, diverzifikacijo posevkov za spodbujanje raznolikih posevkov v pokrajini, razvoj kmetijsko-gozdarskega sistema, organsko kmetijstvo in proizvode, označene z oznakami kakovosti in porekla (SIQO), ohranjanje trajnega travinja, zmanjševanje uporabe in učinkov pesticidov itd.

4.3 Glede zahteve evropske državljanske pobude po „reform[i] kmetijstva z dajanjem prednosti raznolikemu in trajnostnemu kmetovanju manjšega obsega, podpor[i] hitremu povečevanju agroekoloških in organskih praks ter omogočanj[u] neodvisnega usposabljanja [...] ter raziskav na področju kmetovanja brez pesticidov“:

4.3.1 EESO opozarja na poročilo, ki ga je pripravilo 300 strokovnjakov iz 23 držav članic, ki so analizirali morebitne učinke prihodnje SKP na zaščito in obnovo biotske raznovrstnosti⁽²³⁾. Znanstveniki so oblikovali konkretne predloge za izboljšanje učinka SKP na biotsko raznovrstnost in podporo kmetom v tem prehodu. EESO priporoča Komisiji in državam članicam, naj poročilo upoštevajo pri reformi SKP, ki je močno orodje za reformo kmetijstva.

4.3.2 Kljub temu EESO meni, da agroekološkega prehoda in izboljšanja biotske raznovrstnosti ne bo mogoče zagotoviti le iz Bruslja prek SKP, ter poudarja, da je pomembna tudi lokalna raven. Da bi se prilagodili posebnostim regij, je treba razviti tudi lokalne rešitve s kmeti in lastniki zemljišč.

4.3.3 EESO poudarja svojo zavezanost iskanju učinkovitih alternativnih možnosti, da bi našli rešitev za vsakega kmeta. Zato si prizadeva za nadaljnje spodbujanje preciznega kmetijstva, digitalnega kmetijstva, biotičnega varstva rastlin, robotike in tudi agroekologije z obsežnim financiranjem za razvoj raziskav ter uvajanje inovacij in njihovo sprejetje v sektorjih in pri kmetih.

4.3.4 EESO priznava, da je čebelarstvo v številnih državah članicah pomemben gospodarski sektor, ki prispeva k razvoju podeželja in ohranjanju prebivalstva na teh območjih. V Evropi se proizvede premalo medu, zato bi bilo treba okrepiti podporo čebelarstvu in ekonomskemu vrednotenju medu in drugih čebelarskih proizvodov (cvetni prah, vosek, matični mleček itd.), da se ohrani okolju prijazno poklicno čebelarstvo, ki bo lahko zadostilo povpraševanju po medu v Evropi. EESO tudi poudarja, kako pomembno je povezovanje čebelarjev v poklicnih organizacijah, da bi se bolje organizirali in učinkoviteje branili interese evropskega čebelarstva. Zlasti želi, da bi Evropska komisija izkoristila prihodnjo revizijo direktive o medu za okrepitev označevanja in sledljivosti medu, s čimer bi se učinkoviteje borili proti goljufijam in uvozu iz tretjih držav, ki ni v skladu z našimi standardi, kar slabi evropsko proizvodnjo medu.

⁽²¹⁾ EFSA, *Recueil des initiatives agricoles favorables aux pollinisateurs* (Zbirka kmetijskih pobud za opraevalce), 2022.

⁽²²⁾ Danski svet za kmetijstvo in prehrano, *10 bee-friendly recommendations for your farm* (Deset priporočil za čebelam prijazno kmetijo), 2018.

⁽²³⁾ Pe'er idr., *How can the European Common Agricultural Policy help halt biodiversity loss? Recommendations by over 300 experts* (Kako lahko evropska skupna kmetijska politika pripomore k zaustavitvi izgube biotske raznovrstnosti? Priporočila več kot 300 strokovnjakov), 2022.

4.3.5 EESO priporoča Komisiji, naj zagotovi hitro upoštevanje vzajemnosti standardov za omejitev izkrivljanja konkurence za evropske kmete, da bi bil agroekološki prehod zanje sprejemljiv.

V Bruslju, 15. decembra 2022

Predsednica
Evropskega ekonomsko-socialnega odbora
Christa SCHWENG
